

Motivația lingvistică și predarea terminologiei

L. Plămădeală

Lucrarea tratează aspecte legate de motivația lingvistică a cuvântului ca element generator al interesului cognitiv la studenți în procesul studierii termenilor analitici din domeniul alimentației publice.

Întelegerea comunicării drept schimb de informații între individ (grup, sistem) și mediu legitimează întrebările: "De ce se produce o comunicare?", "Ce factori determină procesul complex al comunicării?" Răspunsul este căutat la nivelul energetic, dinamic al motivației.

Cuvântul *motivație* este de origine latină: *movea, movere* = a mișca, a pune în mișcare.

În lingvistică sunt cunoscute următoarele tipuri de motivație la formarea cuvintelor:

- **motivație fonetică:** formarea cuvintelor onomatopice, de ex. *cuckoo, moo, tick-tick*;
- **motivație morfologică:** formarea cuvintelor prin derivare, de ex: *meanness, return*. Tot în această categorie intră și formarea cuvintelor compuse, de ex: *hotchpotch, weekend*;
- **motivație semantică:** formarea cuvintelor prin modificarea sensului (metaforă, metonimie etc.), de ex: *the wolf – om rău*.

Motivația lingvistică constituie în așa fel un segment al semnului lingvistic în care conținutul acestuia se contopește cu forma. În diferite limbi noțiunile pot fi exprimate prin denumiri motivate în mod diferit. Un lucru este cert: cu cât motivația semnului lingvistic este mai transparentă, cu atât el este mai ușor de asimilat la învățarea limbilor străine.

Nemotivate sunt în general cuvintele – temelie: *hand, dog* etc. Nemotivate pot însă fi și unele unități lexicale analitice în care

nu se percepe legătura logică între semantica formei compuse și semantica elementelor ei constituente [2].

În continuare ne vom opri la câteva exemple de termeni analitici din domeniul alimentației precum *hot dog*. Traducerea mot-a-mot a unității analitice *hot dog – cîine fierbinte*, ar provoca cel puțin uimirea studenților. Sensul nu este sesizat deși ambele elemente sunt cunoscute. Datoria cadrului didactic este de a găsi modul adecvat de explicare, recurgînd la niște factori extralingvistici (de unde, cînd și cum a apărut expresia).

Nu întotdeauna înțelesul unui cuvânt compus este egal cu înțelesurile elementelor sale constitutive. Să ne referim la următoarele exemple:

hot dog (n) – tartină (făcută dintr-un cârnat sau crenvurșt
cald pus într-o pîiniță despăcată);

hot pot – musaca de cartofi;

hotchpot (hotchpotch) – ghiveci;

hot cake – clătită;

hot-cross bun (n) – pască (chec), pâinișoară însemnată cu o
cruce (se mănîncă în Vinerea Mare) [3].

Exemplele pot continua, cuvintele compuse fiind o dovadă vie a evoluției limbii. Menționăm însă că ne-am referit doar la o parte din acei termeni care înregistrează o mare frecvență în ceea ce privește utilizarea lor în domeniul alimentației publice. Ca și în cazul cuvintelor simple, amintim că profesorul trebuie să țină cont, la tălmăcirea cuvintelor compuse, de gradul de accentuare a acestora și de semantismul lor în corelație cu alți factori precum stilul abordat, conotații, etc.

În concluzie amintim că este nevoie de o maximă prudență atunci cînd se propun echivalente pentru cuvintele compuse din limba engleză. Din păcate, dicționarele nu înregistrează

echivalentele acestora în limba română, iar în manuale nu sunt formulate reguli fixe de elaborare a acestora.

În mod cert numărul domeniilor în care își fac apariția astfel de termeni este mare. Principalul avantaj al utilizării acestei categorii de termeni este caracterul lor internațional, care facilitează schimbul de informații și tehnologii între specialiști.

Bibliografie:

1. Rus L., *Un fapt lingvistic de actualitate: Influența engleză asupra limbii române*, Târgu-Mureș, 2005, p. 268.
2. Levițchi L., *Manualul traducătorului de limba engleză*, Editura Teora, 1994, p.16, p.53.
3. Levițchi L., Bantaș A., *English-Romanian Dictionary*, București, 1994.